

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

НЕСЕН Володимир, здобувач вищої освіти

спеціальність 071 Облік і оподаткування

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Анотація: На першому місці повинна бути правильно організована система бухгалтерського обліку, враховані законодавчі вимоги і потреби кожного фермерського господарства. Тому, значна увага приділена визначенню основних процесів проведення організації обліку у фермерському господарстві.

Ключові слова: організація, облік, фермерське господарство, кваліфікація.

Фермерство є важливою складовою частиною агропромислового комплексу. Українська Рада Бізнесу у співпраці з Help-Hilfe в Україні за фінансової підтримки Aktion Deutschland Hift у 2022 – 2023 рр. провела репрезентативне опитування малих фермерських господарств (від 5 до 100 га) з усіх регіонів України. Ними зазначено, що більшість опитаних респондентів оцінили свій бізнес позитивним: 22 % надали оцінку «добре», а 50 % «задовільно». Також 80 % фермерів потребують різноформатної підтримки, а 78,3 % - фінансової допомоги від кредитних установ чи донорських програм [1].

Як зазначено в Законі України «Про фермерське господарство», фермерське господарство є «...формою підприємницької діяльності громадян, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, здійснювати її переробку та реалізацію з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм у власність та/або користування, у тому числі в оренду, для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства, відповідно до закону» [4]. Дані господарства самостійно визначають напрям своєї діяльності, організують виробництво, переробку та реалізацію продукції сільськогосподарства, можуть функціонувати і діяти у формі юридичної особи та фізичної особи-підприємця. Але, для того, щоб досягти фінансової стабільності, мати можливості залучення інвесторів, мінімізувати фінансові ризики, удосконалювати систему управління, ефективним варіантом є створення фермерського господарства у вигляді товариства з обмеженою відповідальністю.

Якщо розглядати питання ведення обліку у фермерських господарствах, то він має свої особливості, серед яких визначальними є такі аспекти: засновники фермерського господарства здебільшого вносять до складеного капіталу не майно, а права користування ним; як правило, членам господарства виплачується не заробітна плата, а певна частка з отриманого господарством доходу; особливості ведення сільгоспдіяльності. Отже, при веденні бухгалтерського обліку господарство має враховувати всю облікову сільськогосподарську специфіку [5]. На першому місці повинна бути правильно організована система бухгалтерського обліку. Потрібно враховувати і законодавчі вимоги, і потреби кожного фермерського господарства. Порядок ведення бухгалтерського обліку у господарстві – це система методів, способів та заходів, що забезпечують впровадження функціонування та подальше вдосконалення обліку, тобто організація обліку як елементу управління. Організація обліку передбачає практичне вирішення ряду питань, основними з яких є предмет і метод обліку, зв'язок облікового, контрольного і аналітичного процесів, інформаційне, організаційне, правове, технічне забезпечення функціонування обліку [2]. У Статті 2 Закону України № 996-XIV чітко зазначено, що всі юридичні особи, незалежно від їх організаційно-правової форми і форми власності, зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність [3].

Отже, можна визначити основні процеси проведення організації обліку на фермерському господарстві: формування організації обліку покладається на керівника підприємства; організація фіксації усіх фактів господарської діяльності за господарськими операціями у первинних документах, дотримання правил їх заповнення в паперовому та електронному вигляді; організація правильності перенесення записів з первинних документів в облікові реєстри та форми звітності; організація синтетичного і аналітичного обліку – підприємство має варіативність при визначенні рахунків для обліку витрат, наприклад: можуть накопичувати витрати в системі спрощеного плану рахунків; витрати формуються тільки на рахунках класу 9 «Витрати діяльності» відповідно до Плану рахунків № 291; витрати одночасно формуються на рахунках класу 8

«Витрати за елементами» та 9 «Витрати діяльності»; обрання форми організації фермерського господарства, відповідно до його розміру; обрання зручної для себе облікової політики за погодженням з власником підприємства; вибір зручної та ефективної форми ведення бухгалтерського обліку, програмного забезпечення для ведення бухгалтерського обліку та складання звітності; організація ведення управлінського обліку (за необхідності) для прийняття ефективних управлінських рішень; організація проведення інвентаризації та внутрішнього контролю в господарстві; організація роботи каси і готівкових розрахунків, складеним капіталом фермерського господарства (особливо з питань внесення до складеного капіталу земельної ділянки), організація розрахункових операцій (наприклад, сплата єдиного соціального внеску членами фермерського господарства), організація виплат членам фермерського господарства (дивідендів, лікарняних, інших соціальних гарантій для членів фермерського господарства), організація системи оподаткування тощо.

Фермерське господарство також повинно розробити Положення чи розпорядження про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику. Отже, для розвитку фермерських господарств, важливим є кваліфікація працівників, захист прав власності господарства, підтримка держави.

Література:

1. Вплив війни на фермерські господарства: результати опитування. *Українська Рада Бізнесу*. 2023. URL: <https://urb.org.ua/vpliv-vijni-na-fermerski-gospodarstva-rezultati-opituvannya/> (дата звернення: 04.03.2025).
2. Пилипенко К., Ліпський Р. Облік у фермерських господарствах: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 368 с.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 03.03.2025).
4. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15> (дата звернення: 04.03.2025).
5. Як організувати облік у ФГ. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-spetsvypusky-dlia-ahropidpryemstv-91-kak-organizovat-uchet-v-fx> (дата звернення: 04.03.2025).

Abstract: First of all, the accounting system must be properly organized, taking into account the legislative requirements and needs of each farm. Therefore, considerable attention is paid to determining the main processes of organizing accounting in a farm.

Keywords: organization, accounting, farming, qualification.

*Науковий керівник – ГУРЕНКО Тамара,
к-т екон. наук, доцентка кафедри обліку та оподаткування,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*